

Uppföljning målområde produkter och avfall 2020

Mål i miljöplan 2017-2020	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Trend
Samtliga prioriterade produktområden ska stödja en hållbar utveckling	-	1 av 7	1 av 7	2 av 7	3 av 7	●

Sammanfattning

Nu har miljöplanens sista år gått och när resultatet ska redovisas konstateras att det minst sagt har varit ett speciellt år även för miljöarbetet. Präglad av pandemin är det inte alltid lätt att dra slutsatser utifrån resultaten men trots världsläget, ökade efterfrågan på personlig skyddsutrustning och andra engångsprodukter, nedstängningar och försiktighetsåtgärder har det hänt en hel del. Vi ser inte någon större ökning av avfallsmängderna som kanske var en farhåga utifrån världens belastning under året. Den övergripande bedömningen är att 3 av 7 prioriterade produktområden visar en tydlig positiv trend. Dessa är *byggvaror, möbler och inredning* och *elektronik*.

Nedan följer en närmare beskrivning av resultat och aktiviteter inom de olika produktområdena, samt exempel från regionens olika verksamheter.

Byggvaror

Uppföljningsmål: Minska mängden byggavfall vid ny/ombyggnation

Västfastigheter följer årligen upp byggavfallet utifrån tre utgångspunkter; återvinningsgrad av den totala mängden byggavfall i produktion (ej rivningsavfall), antal kg avfall per m² (beräknad på total mängd byggavfall exkl. rivningsavfall) och andel procent rent trä- och gipsavfall av den totala mängden byggavfall.

För året 2020 redovisas avfallsstatistik för tio olika ny- och ombyggnationsprojekt. Det är nästan en fördubbling av antal projekt som faktiskt redovisar byggavfallet. Det är dock inte fler än 4 som ligger över EUs återvinningsmål på en återvinningsgrad på 70%. Den totala bedömningen är ändå att produktområdet byggvaror visar en positiv trend och stödjer en hållbar utveckling genom implementering av nya rutiner, ökad rapportering och ett flertal projekt som redan når EU:s återvinningsmål om 70% återvinningsgrad av byggavfall.

2020

Projekt	ÅV-grad	Avfall kg per m ²	Rent trä och gips	Typ av projekt
1. Spårvagnsdepå Ringön etapp 1	42%	180	30%	Nybyggnad
2. Nya Kungälv's sjukhus Hus 16-18	67%	33	31%	Nybyggnad
3. Näl/ M60, M58, M56, M53, L-54	69%	25	55%	Nybyggnad
4. Psykiatrin Borås sjukhus	69%	16	51%	Nybyggnad
5. Sahlgrenska Byggnad 5239	81%	198	5%	Ny/Ombyggnad
6. OP2 - Bruna stråket 19	91%	3.56	0	Ombyggnad
7. Nya Infektion Borås sjukhus	63%	13	41%	Ny/Ombyggnad
8. KSS Hus 03 plan 6 – 7	76%	122	61%	Ombyggnad
9. KSS Hus 03 plan 04	76%	18	57%	Ombyggnad
10. Vara Folkhögskola	0	28	0	Ombyggnad

A - Återvinningsgrad av den totala mängden byggavfall i produktion (ej rivningsavfall)

B - Antal kg avfall per m²

C - Antal % "rent trä- och gipsavfall av total mängd byggavfall

2019

Projekt	ÅV-grad	Avfall kg per m ²	Rent trä och gips	Typ av projekt
1. KSS TM-Huset	85%	51	16%	Nybyggnads
2. Nya Regionens Hus Gbg	67%	21	31%	Nybyggnads
3. Nya Kungälv's Sjukhus 16-18	68%	31	32%	Nybyggnads

4. KSS Hus 03 plan 6 och 7	76%	122	61%	Ombyggnad
5. KSS Hus 03 plan 4	76%	18	57%	Ombyggnad

Förbrukningsprodukter

Uppföljningsmål: Minska behovet av material. Öka andelen förnybar och hållbar råvara

Arbetet med att öka andelen förnybar och hållbar råvara i förbrukningsprodukter har fortsatt under 2020. 95% av den totala mängden inköpta medicinbägare var av fossilfri plast. Resterande 5% var av en modell med 40% lägre materialinnehåll. Totalt köpte VGR 3,9 miljoner medicinbägare 2020, vilka motsvarar 7,8 ton plast. Genom att byta till den nya typen av medicinbägare har VGR effektiviserat materialanvändningen och bidra till en ökad efterfrågan på fossilfri plastråvara.

Under året har en kartläggning av VGR stora flöden av förbrukningsartiklar gjorts. Den visar bland annat att VGR årligen köper 71 000 000 undersökningshandskar, vilket motsvarar ett utsläpp av koldioxid på mellan 5 000 och 6 000 ton. Tanken är att kartläggningen ska ligga till grund för kommande arbete för att minska regionens klimatutsläpp från konsumtion.

Inom NU-sjukvården har man under året arbetat vidare med aktiviteten att fasa ut dryckesbägare av plast. Deras mål är att fasa ut 100% av dryckesbägare av plast 12,5 cl och 21 cl, och har under 2020 minskat med 15%. Dryckesbägare av plast ersätts av motsvarande produkt av papp.

Elektronik

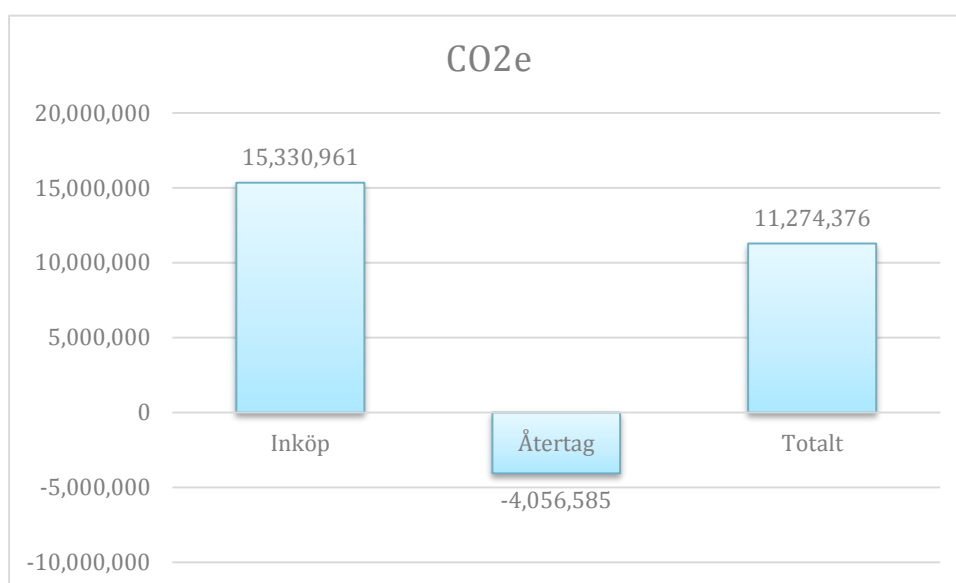
Uppföljningsmål: Minska behovet av material. Elektriska och elektroniska produkter får ökad livslängd och består i ökande utsträckning av förnybar och hållbar råvara

Under året har Koncerninköp tillsammans med VGR-it och miljöavdelningen Regional utveckling, genomfört en upphandling av IT-arbetsplats (bärbara och stationära datorer och skärmar). Fokus har legat på att förlänga produkternas livslängd i organisationen, säkerställa statistik samt ställa höga miljökrav på utrustningen så som TCO-certified märkta skärmar och datorer. Under 2020 köpte VGR fler datorer än föregående år och vi ser därför en ökning av koldioxidutsläppen från denna produktgrupp, från 11 815 ton koldioxidekvivalenter 2019 jämfört 15 331 ton koldioxidekvivalenter 2020. Snittet per dator skiljer sig inte nämnvärt från 415 kg koldioxidekvivalenter 2019 till 427 kg koldioxidekvivalenter 2020.

VGR har under året fortsatt med återtagsmodellen för datorer. Klimatrapporterna för återtagat visar att VGR's uttjänta datorer i hög utsträckning får ett förlängt liv

genom rekonditionering och vidare försäljning. De datorer som är i för dåligt skick för rekonditionering och försäljning, återvinns.

Den totala bedömningen är att produktområdet *elektronik* under planperioden har gjort en stor förflyttning inom miljöområdet genom ökad livslängd, återtagsmodell för datorer, skärmar och skrivare och hårdare miljökrav vid upphandlingar.

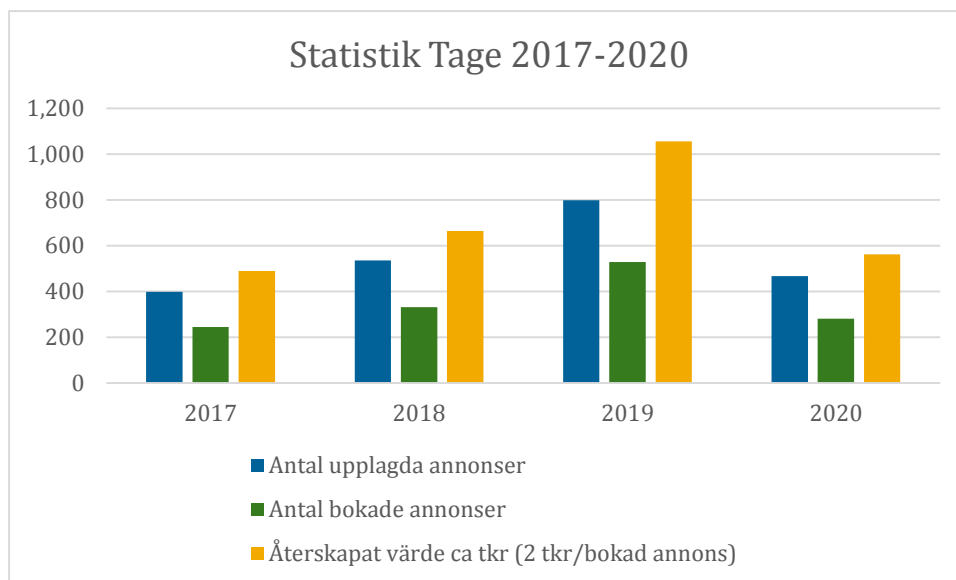
Figur 1 Klimatpåverkan, redovisat i koldioxidekvivalenter, från datorer och skärmar som Västra Götalandsregionen köpt under 2019.

Inredning

Uppföljningsmål: Inredning får ökad livslängd. Vid flytt eller nyetableringar ska en så stor andel som möjligt av inredningen vara återanvänd eller redesignad.

Inredning som ska avyttras hittar i ökande utsträckning ny ägare via Tage eller lokal möbelhantering, alternativt går till redesign via etablerade kanaler.

Antal bokade annonser i Tage har minskat från 528 till 281 stycken. Det är en minskning med 47%. Vi såg en stor uppgång mellan 2018 och 2019, vilken kan ha berott på mycket omflyttningar och nya fastigheter som tog i bruk så som regionens hus i Skövde och Göteborg. Troligtvis har också Coronapandemin påverkat resultatet av annonser i Tage. Verksamheterna har haft annat att fokusera på.

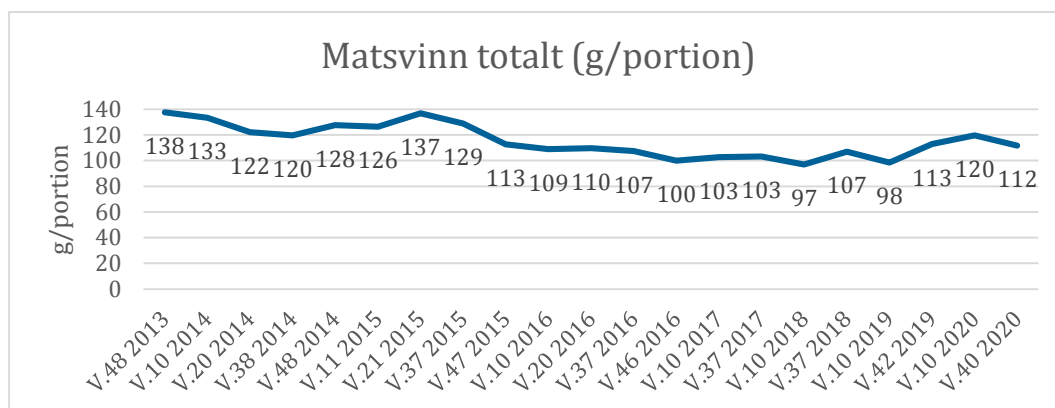
Under 2020 har också första etappen av ett projekt för ökad cirkulär hantering av möbler i VGR genomförts. Projektet resulterade i rapporten ”Kartläggning av möjligheterna till central möbelhantering inom VGR – Nuläge, målbild och förslag till ansvarsfördelning.

Med tanke på den spridning Tage fått i alla regionens förvaltningar, ökningen av återbrukade möbler i regionens nya Regionens hus i Göteborg och Skövde samt senaste årets satsningar på en central möbelhantering för ökat återbruk är den totala bedömningen att produktområdet stödjer en hållbar utveckling.

Livsmedel

Uppföljningsmål: Matsvinnet ska minska (mätt i gram per portion) och allt matavfall samlas in för produktion av biogas och biogödsel.

Under 2020 mättes det totala matsvinnet (produktion, restaurang och vårdavdelningar) vid två tillfällen. Första mätningen genomfördes vecka 10 och den andra mätningen genomfördes vecka 40. Mätningen vecka 10 visade att matsvinnet i g/portion ökat sedan senaste mätningen vecka 42 2019. Matsvinnet i g/portion hade ökat med 7 g vilket enligt arbetsgruppen för matsvinn inom område Måltider kunde härledas till minskningen av restauranger i egen regi för Regionservice. Denna mätning genomfördes under första delen av pandemin vilket innebar att returflödet av matsvinn från vårdavdelningar där det fanns patienter med Covid-19 stoppades. Mätningen vecka 40 visade att matsvinnet i g/portion minskat sedan vårens mätning vecka 10. Matsvinnet i g/portion hade minskat med 8 g vilket enligt arbetsgruppen för matsvinn inom område Måltider delvis kunde bero på att produktionen av mat anpassats i takt med att Regionservice numera enbart driver tre restauranger i egen regi. I övrigt kan minskningen av matsvinn härledas till minskad volym gällande patientportioner. Skillnaden i antalet portioner mellan vårens och höstens mätning är ca 4000 portioner.

Textilier

Uppföljningsmål: Minska användningen av konventionell bomull och öka andelen förnybar och hållbar råvara med mindre miljöpåverkan än bomull sett ur ett livscykelperspektiv

Vid senaste upphandlingen av cirkulationstextilier ställdes krav på att endast polyester i trikån ska färgas in. Detta gör att trikån får en melerad ton så att fläckar som inte går bort vid tvätt syns mindre varför också kassation minskar och leder därmed till kostnadsbesparing och förlängd livslängd. Samma upphandling innehöll också krav på en blus/klänning i cellulosafibern lyocell och polyester. Lyocell är en förnybar fiber som tillverkas från skogsråvara. Denna blus/klänning används nu av Regionservice personal.

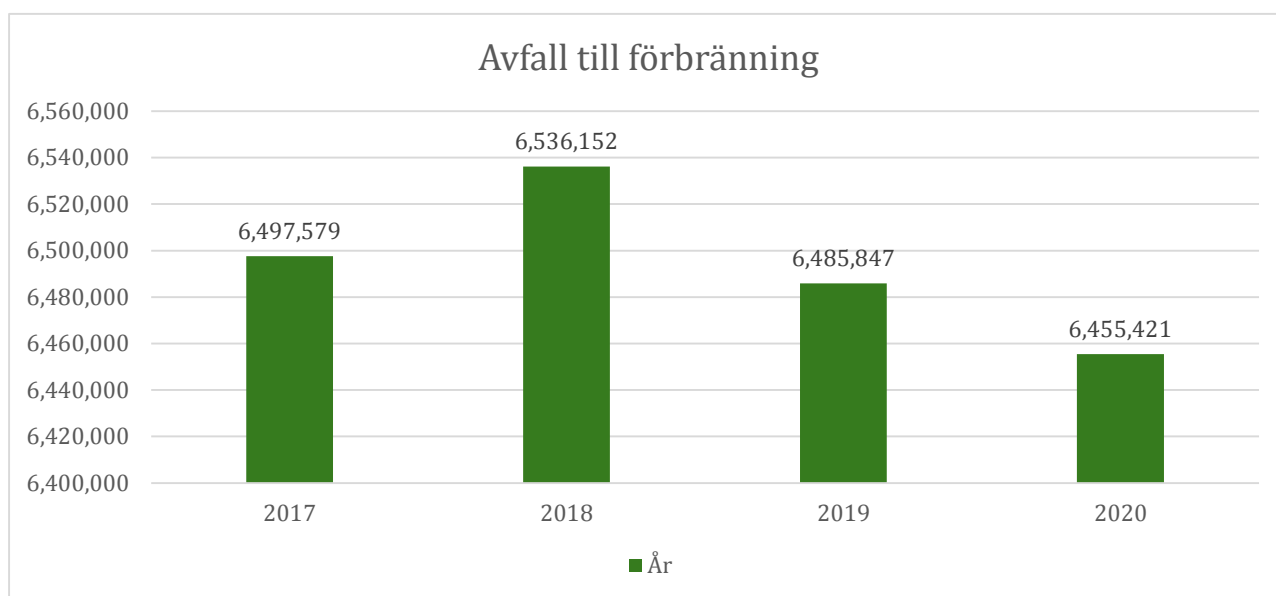
Andelen ekologisk bomull i Västra Götalandsregionens textilprodukter har ligger på ungefär samma nivå som 2019, beräknas till 3%. I tvätteriets sortiment är det frottéhanddukar och kökshanddukar som är producerad i ekologisk bomull.

Ett funktionstäckte av 80% återvunnen polyester kan ersätta täcke, påslakan och fleecetfilt. Täcket ska testas på tvätteriet och i vården.

Avfall som VGR genererar

Uppföljningsmål: Mängden avfall till förbränning ska minska. Avfall som källsorteras håller en kvalitet som maximerar den faktiska återvinningsgraden.

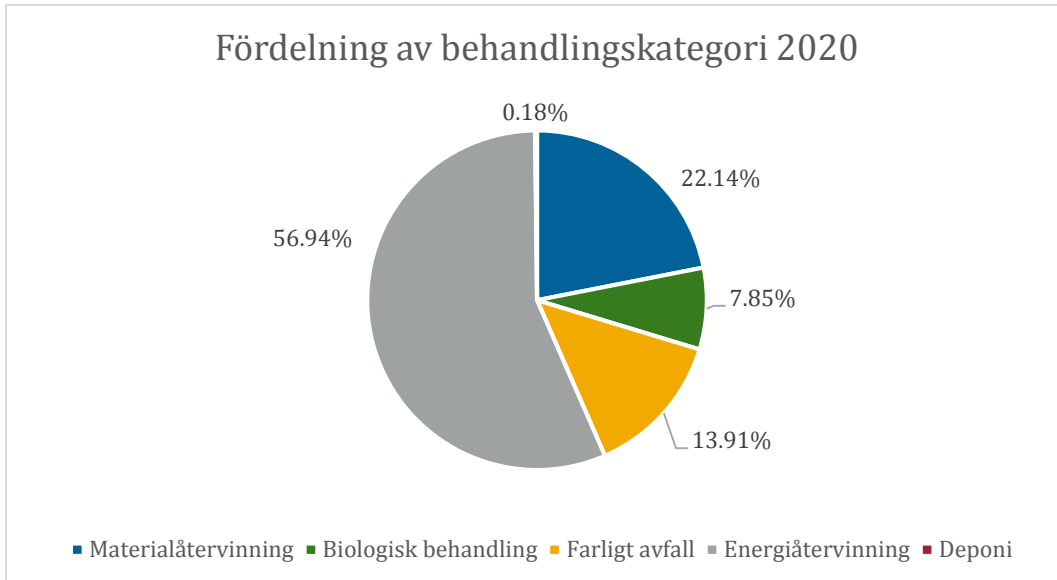
Den totala mängden avfall ökar marginellt från 9 549 ton 2019 till 9 570 ton 2020. Mängden avfall till förbränning (här räknas fraktionerna brännbart hushållsavfall, blandat avfall till förbränning, smittförande avfall och human- och djurbiologiskt avfall) minskar men också det med väldigt små mängder i förhållande till totala mängden avfall. Se figur nedan.

Figur 4 Variationer i mängden avfall till förbränning mellan åren 2017 och 2020.

Erfarenheter från projektet *Vårdens plastavfall för nytt liv* som genomfördes 2019 har resulterat i en uppdelning av fraktionen plastförpackningar i upphandlingen av avfallstjänster som genomförts under 2020. Nu blir det möjligt för regionens verksamheter att sortera mjukplast och hårda plastförpackningar för sig, vilket ska öka möjligheterna till en bättre återvinning av det plastavfall som VGR lämnar ifrån sig.

Materialåtervinningsgraden ligger på 22% för 2020. Målen om att avfallet till förbränning ska minska mellan 2017 och 2020 nås inte.

Figur 5. Diagram som visar procentuella fördelningen mellan olika behandlingskategorier för 2020.

Mer information

- Hittar du på intra.vgregion.se/uppfoljningmiljo eller www.vgregion.se/uppfoljningmiljo
Har du frågor kring resultatet? Kontakta miljöstrateg Jonna Bjuhr
Männer, jonna.bjuhr.manner@vgregion.se